

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ГЛУХІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ОЛЕКСАНДРА ДОВЖЕНКА



РОЗВИТОК ПЕДАГОГІЧНОЇ МАЙСТЕРНОСТІ МАЙБУТНЬОГО ПЕДАГОГА В УМОВАХ ОСВІТНІХ ТРАНСФОРМАЦІЙ

Матеріали
VI Всеукраїнської науково-практичної конференції

2 квітня 2026 року

Глухів - 2026

Кудикіна Надія Василівна,

доктор педагогічних наук, професор,
професор кафедри педагогіки і психології
дошкільної та початкової освіти КЗ КОР
«Білоцерківський гуманітарно-педагогічний фаховий коледж»;

Романенко Людмила Віталіївна,

кандидат педагогічних наук, старший викладач
кафедри початкової освіти факультет педагогічної освіти
Київського столичного університету імені Бориса Грінченка

**ПЕДАГОГІЧНА МАЙСТЕРНІСТЬ В КОНТЕКСТІ ФОРМУВАННЯ
ТВОРЧОЇ АКТИВНОСТІ ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ ТА
ПЕРШОКЛАСНИКІВ ІЗ ЗАЛУЧЕННЯМ ОБ'ЄКТІВ НЕЖИВОЇ
ПРИРОДИ**

Сучасний період світового розвитку характеризується готовністю суспільної й індивідуальної свідомості до змін у всіх сферах життя соціуму та прийняття творчої активності як цінності. За таких умов забезпечується здатність особистості до прояву мобільності, конкурентоздатності, готовності до самоактуалізації та неперервного самовдосконалення. Водночас творча активність не є такою якістю особистості, що надана їй від народження, вона перебуває на перетині вроджених задатків і індивідуального розвитку під впливом середовища.

Відтак стратегічним пріоритетом освіти стає формування таких рис і якостей людини, які дали б їй змогу виявляти високу адаптивність, здатність до творчої самореалізації та духовного саморозвитку в просторі соціального й професійного життя.

Дослідження творчої активності особистості має давню історію. Зокрема, цей феномен знайшов широке відображення в наукових трактатах античних філософів (Сократ, Платон, Аристотель та ін.), представників класичної

німецької філософії (І. Кант, Й. Фіхте, Г. Гегель та ін.), філософів-екзистенціалістів (А. Бергсон, С. Кіркегор, М. Хайдеггер, Е. Гуссерль та ін.), представників «філософії серця» (Г. Сковорода, П. Юркевич, М. Гоголь та ін.).

Філософія розглядає творчу активність особистості як вищу форму самореалізації, перетворення світу та спосіб формування власного «Я», що базується на енергії, здібностях та прагненні до створення нового. Це свідома, ініціативна діяльність, яка перевершує звичні норми та спрямована на пошук оригінальних рішень, матеріальних чи духовних цінностей. У соціально-філософському вимірі творчість розглядається як рушійна сила розвитку суспільства та культури. Вона дозволяє індивіду гармонійно поєднувати власну автономію з потребами соціуму.

Сучасні психолого-педагогічні дослідження, спираючись на зазначені філософські напрацювання, реалізують концептуальні положення наукових пошуків І. Бега, І. Зязюна, О. Савченко, О. Сухомлинської та інших провідних українських науковців.

Доведено, що творча активність – це не лише процес, а й стан особистості, що поєднує розум, почуття та волю для перетворення соціокультурного середовища. Вона виступає внутрішньою потребою людини у самоствердженні та пошуку сенсу. Творча особистість здатна до надситуативної активності (перевищення вимог ситуації), вона самостійно формує свої цінності та цілі. Творча активність є проявом «діяльнісно-творчої сутності» людини, де потреба у перетворенні світу стає способом її існування [2].

Сучасна наука щодо проблеми формування творчої активності дітей у період їх переходу від старшого дошкільного до молодшого шкільного віку (перший клас початкової школи) ґрунтується на визнанні необхідності прояву педагогом здатності виконувати на високому рівні як типові, так і неординарні професійні задачі, гнучко реагувати на різноманітні зміни в житті та проблемні питання соціального і природного середовища. У зв'язку з цим у науковому просторі та у сфері освіти поширеним є поняття «педагогічна майстерність»,

яке розуміють як комплекс професійних якостей освітянина, що охоплює професійні знання, вміння, навички, способи діяльності, набутий професійний педагогічний досвід та такі якісні характеристики особистості, як ціннісні орієнтації, креативність, готовність до постійного саморозвитку, самовдосконалення.

Значущі можливості щодо формування творчої активності дітей старшого дошкільного віку та першокласників мають такі об'єкти навколишнього світу, як вода, повітря, ґрунт, гірські породи (каміння), Сонце, Місяць та зірки, які для них становлять неабиякий інтерес практично з першого року життя. Такі об'єкти позначаються терміном «нежива природа» [1].

Дослідження засвідчують, що педагогічна майстерність у контексті формування творчої активності дітей старшого дошкільного віку та першокласників із залученням об'єктів неживої природи охоплює коло питань, які стосуються теоретичних аспектів творчої активності, психолого-педагогічних особливостей її реалізації у старшому дошкільному віці та у першокласників, структури творчої активності, створення ефективних педагогічних умов для її формування із залученням об'єктів неживої природи тощо. У контексті формування творчої активності дітей педагогічна майстерність набуває особливого значення, оскільки творчість не може виникати за командою чи в жорстко регламентованих умовах. Вона потребує від педагога не лише знання технологій та методик, а також здатності до творчого їх застосування з урахуванням індивідуальних особливостей дітей досліджуваної вікової групи та конкретних педагогічних ситуацій [3].

Список використаних джерел:

1. Мантула, Т.І. Наступність у формуванні цілісного сприйняття природи між дошкільною та початковою ланками освіти: автореф. дис... канд. пед. наук. Київ, 2007. 20 с.

2. Романенко Л., Ратушна А. (2021) Ігрові технології в освітньому процесі початкової школи: теоретичний аспект In: *Interaction of society and science: problems and prospects*, Червень 15 - 18, 2021, London, England., 345-348

3. Сіранчук, Н., Романенко, Л., (2024) Активізація когнітивної діяльності учнів у процесі реалізації початкової природничої освіти: досвід роботи лабораторії початкової освіти Київського столичного університету імені Бориса Грінченка. *Acta Paedagogica Volynienses*, 1, 66-74.

Лебедко Дмитро Олександрович,

здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності «Професійна освіта (Аграрне виробництво, переробка сільськогосподарської продукції та харчові технології)»

Глухівського НПУ ім. О. Довженка;

Науковий керівник: Маринченко Євгеній Олегович,

доктор філософії, доцент кафедри професійної освіти та технологій сільськогосподарського виробництва

Глухівського НПУ ім. О. Довженка

РОЗВИТОК ОСВІТНЬОГО ПРОСТОРУ НА ЗАСАДАХ ТЕОРІЇ ПОКОЛІНЬ

Сучасні соціально-економічні умови в Україні значною мірою впливають на функціонування вищої освіти. Зростають вимоги держави та суспільства щодо якості навчання, активно оновлюються освітні технології, змінюються організаційні та економічні умови діяльності закладів вищої освіти, загострюється конкуренція на ринку освітніх послуг. У цьому контексті заклади вищої освіти повинні актуалізувати свою соціальну місію, зосереджуючи зусилля на підвищенні якості освіти, впровадженні інтелектуальних та наукоємних технологій, модернізації підручників і